

Sygn. akt VI Gz 101/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział VI Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSAO Małgorzata Bartczak – Sobierajska (spr.)

Sędziowie SO Jerzy P. Naworski, SO Danuta Jarosz – Czarcińska

po rozpoznaniu w dniu 8 sierpnia 2016 r. w Toruniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S.-T. ((...)) (...) S.

przeciwko (...) S.A. w K. i M. K.

o zavezwanie do próby ugodowej

na skutek zażalenia przeciwników na postanowienie Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 22 kwietnia 2016 r., sygn. akt V GCo 768/15

postanawia

odrzuć zażalenie

Jerzy P. Naworski Małgorzata Bartczak – Sobierajska Danuta Jarosz – Czarcińska

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy oddalił wniosek przeciwników o odrzucenie wniosku o zavezwanie do próby ugodowej. W ocenie Sądu pierwszej instancji, postępowanie arbitrażowe, które toczy się między wnioskodawcą S. – T. a przeciwnikiem (...) S.A., nie stanowi przeszkody uniemożliwiającej przeprowadzenie postępowania pojednawczego.

Przeciwnicy w zażaleniu zaskarżyli postanowienie w całości. Skarżący zarzucili:

- naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 184 k.p.c. w zw. z art. 185 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i wszczęcie postępowania pojednawczego na podstawie jednego wniosku o zavezwanie do próby ugodowej, zarówno M. K., jak i (...) S.A., mimo braku podania we wniosku jaki charakter ma mieć współuczestnictwo przeciwników, co winno skutkować uznaniem takiego wniosku za niedopuszczalny i jego odrzuceniem względnie zwrotem na podstawie art. 130 § 2 k.p.c.;

2. art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 184 k.p.c. poprzez błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie, tj. nieuwzględnienie, że art. 184 k.p.c. pozwala na złożenie wniosku o zavezwanie do próby ugodowej w celu uregulowania sprawy cywilnej drogą ugody sądowej, ale wyłącznie przed wniesieniem pozwu, a nie po jego wniesieniu, co miało miejsce w niniejszej sprawie;

3. art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez błędne niezastosowanie jako podstawy odrzucenia wniosku w sytuacji gdy zaistniały przesłanki odrzucenia wniosku określone w tym przepisie w zakresie dotyczącym (...) S.A.;

4. art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez błędną interpretację, tj. że pojęcie „sprawy w toku między tymi samymi stronami o to samo roszczenie” występujące w tym przepisie nie obejmuje postępowania arbitrażowego, a w konsekwencji błędne oddalenie wniosku przeciwników o odrzucenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej;

5. art. 200 § 1 k.p.c. i art. 202 k.p.c. w zw. z art. 185 § 1 k.p.c. w zw. z art. 27 § 1 k.p.c. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej poprzez wydanie zaskarżonego postanowienia w zakresie dotyczącym M. K. z naruszeniem właściwości wyłącznej sądu przewidzianej w sprawie w art. 185 § 1 k.p.c.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wnieśli o:

I. zmianę zaskarżonego postanowienia w całości poprzez:

1) odrzucenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w całości,

2) zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz każdego z przeciwników kosztów postępowania,

ewentualnie

3) uchylenie zaskarżonego postanowienia w stosunku do M. K. i przekazanie sprawy w tym zakresie do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Chełmnie według właściwości wyłącznej,

4) zmianę zaskarżonego postanowienia w stosunku do (...) S.A. poprzez odrzucenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w tym zakresie,

II. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz przeciwników kosztów postępowania za drugą instancję,

względnie uchylenie postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

Wnioskodawca w odpowiedzi na zażalenie wniósł o jego odrzucenie jako niedopuszczalne, względnie oddalenie zażalenia i zasądzenie od przeciwników kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne. Rację mają skarżący, że do postanowienia o odmowie odrzucenia wniosku o zawezwanie do próby ugodowej nie znajduje zastosowania przepis art. 394 § 1 pkt 1 k.p.c. i prawidłowo powołali się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r. III CZP 10/10.

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego w zakresie interpretacji przepisu art. 394 § 1 k.p.c. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, iż na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej nie przysługuje zażalenie. Nie ulega wątpliwości, iż niezaskarżalne jest także postanowienie oddalające wniosek o odrzucenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej.

Zgodnie z art. 394 § 1 k.p.c., zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, a ponadto na – wyliczone w sposób wyczerpujący – inne postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego. Wykładnia tego przepisu nie nastręcza trudności. Jest oczywiste, że zażaleniem może być zaskarżone jedynie zarządzenie przewodniczącego w sądzie pierwszej instancji, którego przedmiotem jest zwrot pozwu. Sposób wyliczenia wypadków, w których zażalenie jest dopuszczalne, w powiązaniu z użyciem tzw. partykuły nawiązującej „a ponadto”, nadaje unormowaniu przewidującemu zażalenie na to zarządzenie charakter szczególny; jest jasne, że - mając do dyspozycji wszystkie pisma procesowe składane przez

strony – ustawodawca uczynił wyjątek tylko dla pozwu. Ten kierunek wykładni jest powszechnie przyjmowany w piśmiennictwie, a także zaznaczył się wyraźnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uchwała z dnia 27 marca 2008 r., III CZP 11/08, OSNC 2009, nr 5, poz. 66 oraz postanowienia z dnia 10 marca 1985 r., II CZ 19/85, niepubl., z dnia 28 lipca 1998 r., II CKN 884/97, OSNC 1999, nr 2, poz. 34 i z dnia 29 grudnia 2000 r., V CKN 1619/00, niepubl.).

Należy pamiętać, że przepisy o postępowaniu pojednawczym (art. 184-186 k.p.c.), podobnie jak przepisy dotyczące dopuszczalności zażalenia (art. 394 § 1 k.p.c.), są elementem kodeksu postępowania cywilnego od chwili jego uchwalenia; prawodawca świadomie nie ustanowił zażalenia na zarządzenie o zwrocie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej – podobnie jak na zarządzenia o zwrocie innych pism – manifestując w uzasadnieniach poszczególnych wersji projektu, że zażalenie na postanowienie sądu i zarządzenie przewodniczącego niekończące postępowania przysługuje tylko w wypadkach wyraźnie wskazanych w ustawie. Zdaniem Sądu Odwoławczego należy wykluczyć stosowanie do tego postępowania przepisu art. 394 § 1 k.p.c. w sposób odpowiedni, na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. Sprzeciwiają się temu przede wszystkim argumenty systemowe, gdyż nie można mówić o odpowiednim stosowaniu przepisów o procesie – a wśród tych przepisów ulokowany jest art. 394 - do postępowań normowanych także przepisami o procesie, a więc w tym wypadku do postępowania pojednawczego; przepisy te stosuje się wtedy wprost, jeżeli są do tego – wynikające z ich hipotez – podstawy (por. uchwałę SN z 28 kwietnia 2010 r., III CZP 10/10).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanej uchwały wskazał też, iż na niepowodzenie skazane są próby poszukiwania wsparcia dla tezy, że zażalenie jest w omawianym wypadku dopuszczalne, gdyż zarządzenie o zwrocie wniosku kończy postępowanie w sprawie, więc podlega zaskarżeniu zażaleniem „na zasadach ogólnych”. Takie próby zostały podjęte w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1992 r., III CRN 67/92, i z dnia 25 września 1998 r., III CKN 785/98, jakkolwiek już pod rządem kodeksu postępowania cywilnego z 1932 r. utrwaliło się trafne stanowisko, że zarządzenie o zwrocie pisma inicjującego jakiegokolwiek postępowanie nie kończy tego postępowania (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 2 maja 1934 r., C.II. 506/34, "Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny" 1935, nr 2, s. 455 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1996 r., II CKN 60/96, „Palestra” 1997, nr 3-4, s. 228, z dnia 11 lipca 1997 r., II CKN 315/97, niepubl., z dnia 23 stycznia 1998 r., II CZ 207/97, niepubl. lub z dnia 31 marca 2000 r., V CKN 1108/00, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 136). W orzeczeniach tych podniesiono, że w postępowaniu cywilnym istnieje kategoria czynności sądowych wstępnych, decydujących o tym, czy postępowanie w ogóle zostanie wszczęte. Chodzi o zapewnienie prawidłowego rozwinięcia postępowania, a jedną z czynności podejmowanych w tym celu jest – dokonywana przez przewodniczącego – kontrola wymagań formalnych pierwszego pisma w sprawie.

Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę, że odpadły podstawy do rozszerzającej wykładni pojęcia „zwrot pozwu”, wynikające w przeszłości z art. 22 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.), przewidującego zażalenie na każde zarządzenie przewodniczącego w przedmiocie „zwrotu pisma”, od którego nie uiszczono należnej opłaty. Możliwa i w znacznym stopniu uzasadniona była wówczas argumentacja, że skoro dopuszczalne jest zażalenie na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie każdego – w rozumieniu art. 125 k.p.c. – pisma procesowego z powodu jego nieopłacenia, to tym bardziej można dopuścić zażalenie na zwrot tego pisma ze względu na inny brak formalny. W ustawie z dnia z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) nie ma odpowiednika art. 22 ustawy z 1967 r., zatem przedstawiona argumentacja utraciła znaczenie.

Trzeba w końcu stwierdzić, że za dopuszczalnością zażalenia w przedmiotowej sprawie nie przemawiają również dyrektywy wykładni prokonstytucyjnej, wywodzone zwłaszcza z prawa do sądu. Należy mieć na względzie, że wszczęcie postępowania pojednawczego jest we wszystkich aspektach dobrowolne i w żadnym wypadku nie wiedzie do „rozpatrzenia sprawy” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, sam zaś zwrot wniosku, jego odrzucenie, czy odmowa odrzucenia, nie niesie dla strony jakichkolwiek ujemnych konsekwencji polegających na ograniczeniu lub odjęciu prawa do sądu, nawet przy uwzględnieniu stanowiska, iż zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg przedawnienia (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 1938 r., C.I. 1050/37, OSP 1938, nr 10-12, poz. 467, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1964 r., II CR 675/63, OSNCP 1965, nr 2, poz. 34 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2006 r., III CZP 42/06, OSNC 2007, nr 4, poz. 54). Nie ma więc w kodeksie postępowania cywilnego

także luki aksjologicznej, postrzeganej z perspektywy wartości konstytucyjnych, niezależnie od tego, że ograniczenia dopuszczalności zażalenia, zwłaszcza na postanowienia o niewielkim znaczeniu procesowym, mieszczą się w hipotezie art. 78 zdanie drugie Konstytucji.

Należy jeszcze dodać, że zarówno wykładnia gramatyczna, jak i logiczna art. 13 § 2 w związku z art. 409, art. 518, art. 767 § 1 i 3, art. 1147 i art. 1153 k.p.c. dopuszcza jedynie stosowanie odpowiednio cytowanego przepisu art. 394 § 1 pkt 1 k.p.c. do odpowiadających wprost pojęciu pozwu bądź bardzo do niego zbliżonych: skargi o wznowienie postępowania, wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego, skargi na czynności komornika i wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, wniosku o uznanie orzeczenia sądu zagranicznego i wniosku o nadanie takiemu orzeczeniu klauzuli wykonalności (zob. Bogdan Bładowski glosa do postanowienia SN z dnia 25 września 1998 r., III CKN 785/98).

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy odrzucił zażalenie na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnie Sąd w orzeczeniu kończącym.

Jerzy P. Naworski Małgorzata Bartczak – Sobierajska Danuta Jarosz – Czarcińska

(...)

ZARZĄDZENIE

1) (...)

2) (...),

3) (...)

T. 08.08.2016 r.